

Y e t m i Ő d ö r d ü n c ü K o n f e r a n s

Sakarya Sosyal Araştırma Merkezi Kongresi

(S.S.A.M.)
1969 - 1970

Derleyen
Dr. Mehmet ERÖZ

Kongre İdare Heyeti adına açıldıktan sonra Divan seçilmiş, yapılan seçimde Sakarya Vali Muavini Sayın Macit Öngen Reisliğe, Halk Eğitim Merkezi Müdürü Bürhan Beyan Reis Vekilliğine, İktisat Fakültesi talebelerinden Nazım Cengiz ve Çetin Adalet kâtipliklere seçilmiş ve aşağıdaki İdare Heyeti raporu sunulmuştur:

SAKARYA SOSYAL ARAŞTIRMA MERKEZİ 1969-1970 KONGRE RAPORU

Kıymetli azalarımız, aziz misafirlerimiz!

1965'de İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi kadrosu içinde kurulmuş ilmi bir araştırma komitesi, iki sene sonra Dernek şeklinde çalışmaya başlamış, üç sene sonra nizamnamesine uyarak Adapazarı'nda bir (Şube) kurmuş, nihayet 2. kongresini bugün şube merkezi olan Adapazarı'nda yapmaya muvaffak olmuştur. Gerek Umumî Merkez İdare Heyeti, gerek Adapazarı Şubesi Yönetim Kurulu adlarına, kongreye teşrifinizden dolayı teşekkürlerimizi sunarız.

Önce umumî kongremizin bu defa Sakarya merkezinde yapmağıımızın sebebini izaha müsaadenizi rica ederiz.

Beş seneden beri yapmakta olduğumuz araştırmaların, bu araştırmalarla ilgili olan Vilâyetinizin merkezinde Kongre yapması çevrenin alâkasını daha çok kazanmak gayesini gütmektedir. Böylece kendi mese-

İlelerini araştırmakla vazifeli (Sakarya Sosyal Araştırma Merkezi) nin 2 yıllık çalışmaları hakkında evre halkına bilgi vermek istiyoruz. Eğer kongre esasen mevcut olan bu alākayı daha da kuvvetlendirirse kendimizi bahtiyar sayacağız. Bu suretle (Sakarya Araştırma Merkezi), belki de yavaş yavaş merkezi İstanbul'dan Sakarya'nıza nakletmek imkân ve bahtiyrlığına kavuşacaktır.

Kongre Divanı

Reis : Vali Muavini Macit Öngen. Reis Vekili : Bırhan Beyan,
Halk Eğitim Müdürü. Kâtipler : Nazım Cengiz, etin Adalet

Kıymetli dinleyicilerimiz! Derneğinizin kuruluş sebepleri şehrinizde beş seneden beri düzenlenen toplantı ve konferanslarla yetesiye anlatılmış, neşrettiğimiz 14 kitabın önsözlerinde de belirtilmiştir. Bununla beraber tekrarda olsa huzurunuzda bu hususa kısaca işaret etmek isteriz.

Türkiye'de gerek orta, gerek yüksek öğretimin çok kitabı, başka bir ifade ile iskolastik olduğu, yani yazı ve kitap vasitasıyla alındığı realite- nin kendisine inilmediği ileri sürülür. Bazı istisnalar olmakla beraber bu dışuncenin doğru olduğu şüphesizdir. Bazen yabancı mütehasıslar, bazan kendi aramızda yetişen ilim adamları İstanbul Üniversitesi mensup-

larınım neden İstanbul dışına çıkıp okuttukları derslerle ilgili müşahade ve araştırma yapmadıklarını sorarlar. Bu gibi tenkit ve serzenişler karşısında vaktiyle 1916'da İstanbul Üniversitesinde İçtimaiyat Profesörü olan Ziya Gökalp'in kurduğu (İçtimaiyat Darül-Mesaisi) ninden istihale suretiyle yeni İktisat Fakültesi'nde idame edilen (İktisat ve İçtimaiyat Enstitüsü) azası olan Profesör, Doçent, Asistan ve hatta İktisat Fakültesi talebeleri de vakit vakit Türkiye'nin muhtelif köşelerinde araştırma yapmaktan geri kalmamışlardır. Ancak bu seyahat ve araştırmalar istikrarlı, oturmuş, varlık sahibi organizasyonlar tarafından idare edilmediği için gelip geçici olmaktadır. 1965 senesinde İstanbul'a en yakın Vilâyet olan Sakarya'da arzu edilen oturmuş ve daimi bir ilmi teşkilâtın kurulması düşünülmüş, bu düşünce de o zamanın Sakarya Valisi Sayın Ertuğrul Ün-lüer'in teşvikiyle gerçekleşmişti.

Teşkilâtın nüvesi 1965'de kurulmuş ise de kuruluş Üniversitemizin bir Enstitüsünün himayesi altındadır. Onun için teşkilâtı Sakarya halkına maletmek maksadiyle Cemiyetler Kanununa tâbi bir dernek şekline sokmak fikri kendiliğinden ortaya çıktı. Nizamnamesi şimdi sizlere dağıtılan aylık bir gazetede neşredilen teşekkül, Adapazarı münevverlerinin arzusu üzerine Adapazarı'nda bir şube vücade getirdi. Bugünkü kongre hem İstanbul'daki umumî merkezin, hem de şehrinizdeki şubenin faaliyetini sizlere anlatacak ve yardımlarımızı isteyecektir.

Önce (Adapazarı Şubesi) nin umumî merkeze verdiği raporu okuyalım :

Sakarya Araştırma Merkezi Umumî Riyasetine

İki sene evvel Umumî Merkezin teşebbüsü üzerine Şube kurulmuş ve Reisliğine Av. Nadir Aâif İslâm Bey'i getirmiştir. Şubemiz umumî merkezce tertip edilen Adapazarı konferanslarının hazırlığı, neşredilen eserlerin imkân nisbetinde Sakarya halkına tanıtılması, Adapazarı belediyesinden ve özel muhasebeden (Merkez)e yapılan nakdî yardımların takibi gibi işlerle meşgul olmuştur. Bundan başka ileride (Merkez)i İstanbul'dan Adapazarı'na nakletmek suretiyle teşkilâtı çevremize devretmek gayesini gütmüş ise de şimdiye kadar bu hususta gereken imkânlar elde edilememiştir. Millî Eğitim Müdürlüğünün ve Halk Eğitim Merkezinin müşterek ilgileri sayesinde muvakkat bir şube merkezi elde edilmiştir. Bu alâkayı gösteren Sayın Valiliğe ve Sayın Millî Eğitim Müdürlüğünce teşekkür ederiz. Ancak bu alâkalar bizi istikrarlı bir yuvadan mahrum bırakmaktadır. Halkın bize karşı göstereceği alâka ve maddî yardım sayesinde bu imkânı elde edeceğimizi ummaktayız.

Şubemizin müstakil bir malî durumu yoktur. Ancak merkez hesabına topladığımız aidatı ve merkez hesabına satılan kitapların bedellerini Adapazarı Ticaret Bankasında açtığımız 11-6427 numaralı bir carî hesapta topluyoruz. Şimdilik bu hesapta 131.20 lira gibi mütevazî bir meblâğ bulunmaktadır. Türkiye'nin gelişmiş bir memleket köşesi olarak gösterilen Sakarya'nın daha başka türlü bir malî kaynak temin etmesi lüzumuna işaret etmek isteriz. Hatta (Sakarya Araştırma Merkezi) nin ileride ya hususî bir (Yüksek İctimai ve İktisadî Bilgiler Okulu) yahut (İctimai ve İktisadî Bilgiler Fakültesi) şekline inkılâbı da arzularımızın en başında gelmektedir.

Sakarya Şubesi Reisi
Avukat Dr. Nadir Lâtif İSLAM

İleride altı kaza merkezinde hatta gelişmiş bucaklarda da birer şubesinin kurulmasını bekleyen (Sakarya Araştırma Merkezi) nin şimdî umumî raporuna geçiyoruz.

Kıymetli dinleyicilerimiz!

Memleketimizde cemiyet ve derneklerin hayatının, bildiğiniz gibi, bir müddet kuruluş heyecanı geçirdikten sonra alâkasızlık içinde kaldığı malûmdur. Bununla beraber (Sakarya Araştırma Merkezi), İstanbul'daki bir kısım yüksek tahsil talebesi olan evlâtlarımızın gayretleri sayesinde bu duruma düşmekten uzak kalmaktadır. Beş sene içinde sarfettiğimiz ilmi faaliyetlerin bilançosunu tekrar da olsa kısaca arzederiz.

1 — Umumî merkez reisi Prof. Fındıkoğ u, Adapazarı'nın Türk şehirleri arasındaki orijinal değerini araştırmıştır;

2 — 3 — Üniversite Öğretim üyelerinden Dr. Mehmet Eröz'de geçen seneye kadar şehrinizin lisesinde Coğrafya Öğretmeni olan Seyfi Alpan Adapazarı ve Sakarya tarihini ve coğrafyasını birlikte neşretmişlerdir.

4 — Adapazarı'nın büyümesine tesir eden göçleri Doçent Cavit Tüntençil ile Oğuz Arı araştırmışlardır.

5 — Teknik Üniversite Profesörlerinden Kemal Ahmet Bey'in rehberliği altında aynı Üniversite Asistanlarından Orhan Göçer Adapazarı'nın şehir plânını incelemiştir.

6 — Adapazarı'nın nasıl sanayileşmekte olduğunu Doç. Amiran Hanım tetkik etmiştir. (Bu araştırma İstanbul Sanayi Odası tarafından nakdî mükâfatla mükâfatlandırılmıştır.)

7 — Emekli Öğretmen Nurettin Ergin, Arifiye Öğretmen Okulunun tarihçesini hazırlamıştır.

8 — Doç. Tütengil son 40 yıl esnasında Adapazarı'nda ve Sakarya'da neşredilen gazeteleri yokluyor.

Kongre'den bir Köşe

(Oturanelar: Mustafa Kalıpcı, Güven Yalav, Fatma Pişkin, Rümeyza Erdinçer, Münir Kutluata. Ayaktakiler: Çetin Adalet, Hayreddin Aksu, Sadiye Sakarya, Naci Önsal, Nazım Cengiz, Ercan Alpagut, Oğuz Akay)

9 — 10 — Ziraat ve Ormançılık konularını Doç. Emiroğlu ve eski Orman müfettişlerinden M. Ali Gökberg tetkik etmişlerdir.

11 — İller Bankasının Sakarya Vilâyet ve Kazasına yaptığı malî yardımları adı geçen Banka erkânından Y. Müh. Ahmet Menderes Bey tarafından anlatılıyor.

12 — Türkiye Balıkçılığını tetkikle tanınmış mütehassıs Süleyman Arısoy, Sakarya ve Karasu Balıkçılığını araştırıyor.

13 — Sakarya'da depremler ve İnşaat hususunda alınacak tedbirler Y. İnşaat Müh. Orhan Pekin tarafından inceleniyor.

14 — Araştırma Merkezi Reisi (Sakarya'daki Kooperatifçilik Hareketleri ve Ziraî Kredi Teşkilâtı) nı tetkik ediyor.

İşte şimdiye kadar neşrettiğimiz kitaplar bunlardan ibaret olup bundan sonra da Sakarya halkının ve vilâyetinin göstereceği alâkadan kuvvet alarak aynı hedefe doğru yürüyecektir.

Yalnız müsaadenize güvenerek şunu söyeliyim ki, bazı Vilâyetlerin gıpta ile karşıladıkları bu faliyet ve neşriyat Sakarya'da umulan alâkayı görmemiş, bu yüzden matbaa, kâğıt ve basım masraflarının kapatılması yüzüstü kalmıştır. Millî Eğitim Bakanlığı Mektep Kitaplıklarına dağıtmak üzere bu 14 kitaptan bir miktar alacağını müjdelemektedir. Şimdilik intizar etmekteyiz. Adapazarı Belediyesi 1969 için 1500 liralık bir yardımda bulunacağını vaadediyor. Bu arada Sakarya Özel Muhasebesinin 5000 liralık yardımı borçlarımızın kısmen kapatılmasına hizmet etmiştir. Temenni edelim ki gerek Belediye, gerek Özel Muhasebe Sakarya için sarfedilen ilmî faaliyetleri daha geniş ölçüde karşılayacaklar ve yardımlarını ona göre yapacaklardır. Huzurunuzda bu yardım müesseselerine teşekkürlerimizi arzederiz.

Raporumuza nihayet verirken şu hususu da arzetmek isteriz. (Merkez) imizin araştırmaları ilmî ve nazarî mahiyet taşımaktadır. Fakat hiçbir zaman tatbikatta sosyal ve ekonomik hadiseleri istikâmetlendirmekten geri kalmıyoruz. Meselâ, Arifiye Köy Öğretmen Okulunu tetkik eden arkadaşımız bu okulun yüksek bir dereceye çıkarılmasını, yani bir (Terbiye Fakültesi) veya (Pedagoji Fakültesi) olmağa doğru tekamül ettirilmesi zaruretiyle ileri sürmektedir. Keza (Sakarya'da ziraî druum) ve (Adapazarı'nın Şehirleşmesi) araştırmalarını yapan arkadaşımız Sakarya'nın bir (Ziraat Fakültesi) ne ihtiyacı olduğunu ehemmiyetle izah ediyorlar. Görülüyor ki (Merkez) in nazarî çalışmaları, hareket ve aksiyon bakımlarından gerekli sosyal islâhatı da gözönüne almaktadırlar. Ancak bu gibi pratik teklifleri gerçekleştirmek için Sakarya'nızda kuvvetli bir Halk ve Hükûmet İşbirliği, bu uğurda çok güçlü ve kuvvetli bir efkârı umumiye ve nihayet Devlet Merkezinde de gereken teşebbüsleri takip edecek bir (Sakarya Senatörler ve Milletvekilleri Topluluğu) nun bulunması zaruretleriyle karşılaşılıyor. Bu zaruretlere yerine getirilmeden (Merkez) in Sakarya hayrına olan tasavvur ve teklifleri daima nazariyede kalacaktır. Öte yandan Sakarya çevresinde araştırmacılığı seven bir efkârı umumiye, devlet merkezinde de Sakarya'nın menfaatlerini düşünen (Sakarya Senatörler ve Milletvekilleri Topluluğu), gerektiğe (Sakarya Sosyal Araştırma Merkezini) çevreyi araştırma ve sosyo - ekonomik meselelerini ortaya çıkarmak ve halk tanıtma hususunda teşvik edeceklerdir.

Bu arada araştırmalarımıza ilgi gösteren iki beynelmilel Enstitüsünden de bahsetmek bir kadirbilirlik olacaktır.

Türkiye Üniversitelerinde sosyal ilimlerle ilgili ilim adamlarımızın da katıldıkları (Akdeniz memleketleri Sosyal Araştırma Meclisi) nin merkezi Hollanda'dadır. İktisat Fakültesi Öğretim Üyelerinin bir kısmı da bu meclisin azasıdır. Aynı şekilde Amerika'da Kolombiya Üniversitesinin Türk Tarih ve Kültürünün araştırma ile ilgili bir (Araştırma Enstitüsü) kurulmuştur. Her iki kuruluş Türkiye'yi ilgilendiren araştırmalara ilk kuruluşta yardımda bulunmaktadır.

İlk kuruluşumuzda bu iki kaynağa vaki müracaatlarımız neticesinde toplam (16.000.-) liradan ibaret bir yardım tahsisatı alınmıştır. İlk neşriyatımızın masrafları kısmen bu yardımlarla kapatılabildiği. Ancak bu iki ilmî müessese bu gibi yardımları ilk kuruluş sırasında yapmakta, sonraki yardımlarını araştırmaların yapıldığı memleketin yardım kaynaklarına terketmekte ve ilgisini kat'î olarak kesmektedir. Her iki müesseseye yaptıkları yardımlardan dolayı huzurunuzda teşekkür ederken ileri sürdükleri prensip —yani yalnız emekleme devrinde yardım, sonra başka teşekküllere yardım için kesme prensibi — karşısında ya (Merkez) in ilmî çalışmalarına son vermek yahut belediye, özel muhasebe, Devlet millî, malî ve iktisadî müesseselerinin bu arada kuruluş anında himaye eden. İstanbul Üniversitesinin dikkatini çekmek gerekmektedir. Hemen söyleyelim ki, Türk Bankacılığının 1913 de ilk merkezi olan Adapazarı, bu tarihî vazifesini bizim için beslediği sempatiyle göstermiştir. Şimdiye kadar neşriyatımızda çıkan ilânlarına karşılık olarak Türk Ticaret Bankası (merkez)e (1200,- lira yardımda bulunmuş ve neşriyat devam ettikçe bulunacağını bildirmiştir. Bir seneden beri aynı nevide bir ilgiyi Akbank'dan görüyoruz. Nişkoz aynı neviden yardımı, müessese umum müdürü sayın Cevat Taray bey vasıtasıyla vâdelemiş bulunuyor. Yeni kurulan Adapazarı Şubemiz 1970 de mahallî olan resmî ve hususî mahiyetteki mali sınaî ve ticarî müesseselerin ilgilerine başvuracaktır. Bu arada Adapazarı Belediyesinin vaadlerine, Sakarya Vilâyetinin diğer belediyelerinin de katılmasını Adapazarı şubemiz temine çalışacaktır. Yardımın değeri, ne kadar cüz'î ve mütevażî olursa olsun şimdiden şükranlarımızı davet etmektedir.

Merkezin ilk kuruluşuna maddî ve manevî himayesiyle İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi araştırmacı Öğretim Üyeleri ve talebeler için ancak çok eski tarihli Muhasebe Kanununa göre yevmiye verebilmektedir. Bu kanunun 1970 şartlarıyla nasıl çatıştığı malûmdur. Üniversite bu kanunun tadili için çalışmaktadır. Şu halde Üniversitenin yar-

dunlarında hüsnüniyeti mevcu ise de hüsnü hareketini, eskimiş kanunlar engellemektedir. Merkezin bu hususta serzeniş ve şikâyetlerine Üniversite idarecileri bizlerden ziyade hak vermektedirler. O kadar ki bazen bizim yüzümüzden üzülmemeleri için onları teselli mecburiyeti bile hasıl oluyor!!

Türkiye Ziraatçiler Cemiyeti Adapazarı temsilcisi beklenen Sakarya Ziraî Öğretim Müessesesi için izahat veriyor

Anlattıklarımızdan çıkarmanızı rica ettiğimiz netice Vilâyetinizin resmî veya hususî şekillerde bizi desteklemesinden ibarettir. Şunu da söyleyelim ki 5 sene içindeki kültürel istihsalimiz, yani neşredilen 14 kitap -ki herbirinden büyük ümitlerle 2000'er adet basılmıştır-. Bu kitap yığlarının istihsal edildiği gibi satıldıkları takdirde (Merkez) kitap sarfiyatından kazanacağımızı yeni neşriyat yatırımlarına yatırabilir. Çeşitli ilânlara ve propagandalara rağmen Sakarya içindeki satış hiç demektir. Halbuki bir aylık gazete vasıtasıyla vilâyet kazalarını köylerin öğretmenlerini, imamlarını haberdar ettik. (Bu gazeteden birer nüsha şimdi sizlere sunuluyor.) Bu propagandanın hiçbir faydası görülmemiştir. Sakarya'nın mahallî gazeteleri ise -yalnız ilk senelerde ilgisini gördüğümüz (Akşam Haberleri) müstesna, (Merkez)in Adapazarında düzenlediği konferanslar, ne de binbir zahmetle neş-

rettiğimiz ve hepsi Sakarya'nın iktisadî ve içtimaiî derterleri ve meseleleriyle ilgili neşriyata alâka göstermemişlerdir. Bununla beraber memleketin eski ve yeni Devlet merkezlerinde İstanbul ve Ankara'da da basın yüksek ilân bedelleri olmaksızın yahut başka suretle tatmin edilen yazarların alakası elde edilmeksizin bu sosyal faaliyetleri çevreye aksettirmedikleri bir vakiadır. Bu yüzden Sakaryanızda çıkan 10 kadar gazetenin bizimle ilgilenmemelerinden dolayı bir teessür duymuyoruz. Öte yandan bu gazetelerin Devlet desteği ile çıkmak için çektikleri zahmete de yabancı değiliz. Nitekim bunlardan bir kaçı halk tarafından alâka görmediklerini de azalarımıza yanıp yakılarak anlatmışlardır. Bu cihetin de ayrıca bir sosyal konu olmasından dolayı üyelerimizden Doç. Cavid Tütengil 8 Nolu kitabımızda ele almış ve Sakarya basınının gelişmiş bir Vilâyetimize yararlı olması şartları üzerinde durmuştur.

İki sene önce birinci Konferansda eski Valiniz Sayın Ertuğrul Beyden sonra iki Sakarya Valisi ile karşılaştık. *Alâeddin Eriş*, ve *Naci Çerezçi*. Kendilerinin alâkalarına müteşekkirimiz. Bu arada Vali Muavini ve değerli azamız Sayın Nihat Tahiroğlu (Merkez)e müstesna bir ilgi göstermiştir. Başta Özel Duhasebe müdürü Hilmi Balcıoğlu, Veteriner müdürü sayın Mustafa Beyler olduğu halde (Merkez)e yardım va'deden vilâyet idarecilerine, Belediye ve genel meclis üyelerine, bu arada araştırmacılarımıza yardım eden Kaza kaymakamlarına, belediyelerine bilhassa çok yakın ilgisini gördüğümüz Hendek kaymakamı Süreyya Şehitoğlu ile Hendek Kaza idarecilerine teşekkürlerimizi sunarız. Merkezi İstanbul'da bulunan Sakarya Sosyal Araştırma Merkezinin Sakarya il merkezinde Sakarya ekonomisine, sosyal dâvalarına, çok daha tesirli bir durum kazandıracak faal bir idare heyeti seçimine fırsat vermek üzere idare heyetinden istifa ettiğimizi saygılarımızla bildirir ve Raporumuza son veririz.

Reis	Reis Vekili	Umumî Kâtip
Prof. Z. F. Fındıkoğlu	Prof. Orhan Tuna	Doç. Amiran Kurtkan
Muhasip	Üye	Üye
Asis. Mustafa Erkal	Mustafa Kalıpçı	Naci Önsal
		Şinasi Teşneli
Üye	Üye	Üye
Hayreddin Aksu	Güven Yalav	Velâl Uçar

Raporun okunmasından sonra Kongre reisi Mürakipleri Kürsüye davet etmiştir :

SAKARYA SOSYAL ARAŞTIRMA MERKEZİ
1969 - 1970 KONGRESİ MURAKABE RAPORU

Kongreye sunulan İdare Heyeti raporuna ek olarak iş bu raporumuz tanzim kılındı.

(Merkez)in bundan evvelki 1968 Kongresinde kasa mevcudunun (1104.68) liradan ibaret olduğu görülmüştür. Aradan geçen zaman içinde gelirin (15.752.06) lira, giderin ise (25.599.85) liradan ibaret olduğu tetkik edilen faturaları ile anlaşılmıştır. Gelirin % 80'den fazla kısmı şimdiye kadar neşredilen (14) kitabın basım masrafına harcanmıştır.

Ancak murakıp olarak sayın Kongre üyelerinin şu hususlara dikkatini çekmek isteriz. Şöyle ki :

- 1) Her kitaptan 2000'er adet basılmıştır.
- 2) Bu durumda ortalama kitap fiyatı 5 T. L. olduğuna göre, bu kitaplar Sakarya'da satılmış olsa masrafını koruduktan başka derneğe büyük bir gelir bırakılacaktır;
- 3) Bu, durumda bir kısmı Adapazarı'nda bir kısmı İstanbul'da bulunan bu kitaplardan 200'er nüshası azalara ve ilgililere teberru olarak gönderilmiştir. Bunun bir kısmından elde edilen gelir Adapazarı Ticaret Bankası (11-6427) numaralı hesaba yatırılmıştır. Bu miktar (182.32) liradan ibarettir.

Netice olarak (Merkez) kısmen eline geçen gelirleri sarfederek, kısmen matbaaya borçlanarak yayım faaliyetine girişmiş ise de bu faaliyet iktisadî ve ticarî mantığa dayanmamıştır. Her ne kadar (Merkez) Sakarya halkının alâkasına bel bağlamışsa da hâdise bu arzuya cevap vermemiştir. Onun için biran evvel Bölge ve Sakarya çevresinin Sosyal ve ekonomik dâvalarında çok faydalı olduğuna emin bulunduğumuz bu (140.000 T.L.) karşılığı (28.000) adet kitabın dağılması çarelerini arama kanaatine varılmıştır. Aksi takdirde bundan böyle yapılacak neşriyatın adedini kısmak daha iktisadî olur.

(Merkez) hesap defterinde 25.599.85 T.L. gider bulunduğu eldeki faturadan anlaşılmıştır. Tekrar edelim ki (Merkez) iktisadîlik esasına göre davrandığı takdirde kendi yağıyla kavrulacak bir duruma girdikten başka diğer araştırma gayelerine yardım edecek bir malî varlığa da sahip olacaktır.

Bir taraftan Yönetim Kurulunun bu hedefi gözönünde bulundurmasını, öte yandan Sakarya'mızın halkında bu yayımdan faydalanma ve aile kitaplıklarında bunları bulundurma kaygısının vücuda getirilmesine çalışılmıştır.

Sayın Kurul üyelerinin hesap işleri hakkında soracakları sùalleri toplantıda cevaplandırmaya hazır olduğumuzu saygılarla bildiririz.

Mürakabe Heyeti
Hayreddin Aksu, Celâl Üçar

Her iki raporun okunmasından sonra Reis Macit Bey, üyelerin her iki rapor hakkında mütalealarını sordu, ve müzakere başladı.

İdare Heyetinden Mustafa Erkal, Kongre divanından müsaade istedi ve dedi ki :

— Toplantımıza, Merkezi Ankara'da bulunan "Türkiye Ziraatçiler Cemiyeti" nin Adapazarı mümessili Sayın Mumcuoğlu aramızdadır. Kendisini içtenlikle selâmlarız. Sakarya Merkezi, daha evvel şimdi müsaa-denizle okuyacağım tezkireden anlaşılacağı gibi "Cemiyet" le mektuplaşmıştı. Cemiyetten gelen mektubu Kongre kâtibinin okumasını rica ederim.

Bundan sonra "Merkez" ve "Cemiyet" arasındaki haberleşme tezki-releri okundu :

Sayın Sabri Alniak

Türkiye Ziraatçiler Cemiyeti Başkanı
ANKARA

1965 senesinde, önce İstanbul İktisat Fakültesi içindeki İktisat ve İç-timaiyat Enstitüsüne bağlı olarak, daha sonra müstakil bir Dernek halinde kurulan (Sakarya Sosyal Araştırma "Derneği") nin Kongresi Adapazarı'nda yapılacaktır.

Gayesi İktisat Fakültesi Öğretim üyeleri ile Sakaryalı talebeler tarafından enteresan bir gelişme geçiren Sakarya vilâyetini bir lâbortuar saymak ve öğretici - öğrenci işbirliği sayesinde nazarî öğretimi tatbikatla birlikte yürütmektir. Bu arada ilmi araştırmalardan çıkan neticeleri tatbikatçılara anlatmak ve bu suretle "İlim hayat ve cemiyet içindir" formülüne sadık kalmak istiyoruz.

Ankara Dil - Tarih Fakültesi doçentlerinden Dr. M. Emiroğlu tarafından hazırlanan bir eserden ve azalarımızın Sakarya çevresi halkı ile temasından çıkan bir tasavvurdan hareket ederek kendine mahsus bir ziraî bünye taşıyan Sakarya'da bir Yüksek Ziraat öğretimi yapacak bir Mektep, Okul veya — resmî olduğu takdirde, İstanbul veya Ankara Üniversitelerine bağlı — bir "Sakarya Ziraat Fakültesi" fikri üzerinde duruyoruz. Bu tasavvur Sakarya'da ilgi görmüş, hattâ şimdiden bir arsa tahsisi imkânı üzerinde de vâ'id alınmıştır.

Görüştüğümüz ilgili çevrelerden, memleket dâvaları üzerinde hayırlı faaliyetler sarfeden (Cemiyet) inizle temasın maksat için hayırlı olacağını söylediler. Bu yüzden sizi rahatsız ediyoruz. Şimdiye kadar neşrettiğimiz 14 eserden ibaret bir kolleksiyonu Kitaplığımız için Armağan olarak sunuyoruz.

Bu ay sonunda ikinci yıllık kongremiz Adapazarı'nda toplanacaktır. Bu fikre sempati duyduğunuz takdirde "Cemiyet"iniz adına bir temsilcinin Adapazarı'na gelmesi, aynı zamanda bir görüşme vesilesi de olacaktır.

Düşünülen Ziraî Öğretim müessesesinin öğretim derecesi, hususî veya resmî olması hakkında hiçbir kat'î fikir sahibi değiliz. Dâvanın yalnız ilk adımı üzerindeyiz. İlgililerle temas neticesinde beraberce hareket edilecektir.

Selâmlarımızla.

S.S.A.M. Reisi
Z. F. FINDIKOĞLU

"Cemiyet" Umumî Merkezinden şu cevabı aldık :

Sakarya Sosyal Araştırma Merkezi
Başkanlığına
İstanbul

İlgi : 200.1.1970 gün ve 1869/2 sayılı yazınıza.

Yüksek tahsil imkânlarından mahrum bulunan Lise seviyeli meslekî okullar, ilgili Bakanlıkların anlayışlı tutumları ve 789 sayılı Kanunun tanıdığı imkânla meşru olan bu haklarını kısmen de olsa almış bulunmaktadırlar.

Hal böyle iken, meslek okulları mezunları içinde yalnız Tarım Bakanlığı'nın yönetimindeki Ziraat Liselerinin muhtelif müracaatlarımıza

rağmen, önlerinin kapalı olarak bulundurulmasının sebebi birtürlü anlaşılamamaktadır.

Memleketimizin nüfusunun % 75 ini teşkil eden Türk çiftçisi ve onun kıymetli evlâtlarının 35 yıldır okumak aşkı yönünden Cemiyetimizin temsilciliğindeki savaşı devam ederken, kıymetli Derneğinizin sesini 20.1.1970 gün ve 1869 - 2 sayılı yazılarımızdan duymuş bulunuyoruz.

Cemiyetimiz de çiftçi evlâtlarının iyi yetiştirilmediğine bütün mevcudiyeti ile inanmaktadır.

İşte bu sebeble, kıymetli Derneğinizin çağırısına uyularak ziraat alanında ileri olan memleketlerin tarım eğitimleri de tetkik edilmek suretile, memleketimiz şartlarına en uygun olarak hazırlanmış bulunan gerçek tarım eğitimi hakkındaki görüşümüz, mezkûr toplantıda Cemiyetimizi temsil edecek olan Sakarya Şubesi Başkanımız Selâhattin Mumcuoğlu tarafından açıklanacaktır.

Bu meyanda Sakarya İlinin ilk merhalede bir pilot bölge seçilmiş olması ve polikültür bir ziraat alanına sahip bulunması sebebiyle kıymetli İlinizde Türkiye'de ilk defa olmak üzere *bir görüşümüzde açıklanacağı şekilde bir ziraat Kolejinin açılması tavsiyeye şayan görülmektedir.*

Bu görüşümüzün yapılacak çalışmalarda dikkate alınmasını ve neticeden Cemiyetimize de bilgi verilmesini rica ederiz.

Saygularımızla.

26.1.1970

Sabri ALINAK

Türkiye Ziraatçiler Cemiyeti Genel Başkanı

"Ziraatçiler Cemiyeti" Adapazarı mümessili, Mumcuoğlu, Kongre başkanlığına sunduğu bir muhtıra'yı önce Kongreye takdim etti. Muhtıra, "Türkiye Ziraatçiler Cemiyeti" nin Sakarya'da bir ziraat öğretim müessesesi teşkili için senelerden beri gayret sarfettiğini anlatıyor, şinin ne olursa olsun bir öğretim ve eğitim merkezinin bu çevreye büyük hizmetler ifâ edeceği neticesi üzerinde durma temennisinde bulunuyordu. Kongre başkanlığı, Ziraatçiler Cemiyeti temsilcisine Kongre adına teşekkür etti ve Muhtıranın yeni seçilecek S.S.A. Yönetim Kuruluna tevdiini teklif etti. İttifakla ve alkışlarla kabulünden sonra, İdare ve Mürakabe raporlarının müzakeresine geçildi :

— Orhan Cahit Bey'i :

Kanaatime göre, çevremiz için çok faydalı çalışmalarda bulunan Sakarya Derneği halka inemiyor. Sonra bazılarının Derneğin ismindeki "Sosyal" kelimesinden mânalar çıkarıyorlar. Ben şahsen bu düşüncede değilim. Yalnız kulağıma gelenlerden bahsediyorum...

— Ali Cengizhanoglu :

Dernek azalarının bir kısmı bir zamanlar Arifiye'ye gelerek Öğretmen Okulunda dertleştiler. Çok memnun olduk. Düşünülen Ziraat Mektebi veya Fakültesi için eski Köy Enstitüsünden kalma geniş arazimiz vardır. Eğer Dernek hedefe doğru giderse bizler, yani Arifiye Öğretmen Okulu, canla başla sizlerle beraberdir...

— Nadir Lâtif Bey

Ben Merkez'in Adapazarı Şubesi reisiyim. Bu sıfatla Merkez'in bizden beklediği hizmeti lâyikiyle yapamadığımı söylemek isterim. Merkezimizin Sayın Yönetim Üyelerini tâ İstanbul'dan buralara birçok işlerinden zaman ayırarak geliyorlar. Kendilerine teşekkür ederim. Biraz da Sakarya'nın yardımı beklenir. Genel Meclis geçen hafta yaptığı bir toplantıya "Merkez" üyelerini dâvet ederek izahat istedi. İki Profesör ve bir Doçent, Z. F. Fındıkoğlu, Orhan Tuna ve Nusret Ekin, iki saat "S.S.A.M." inin gaye ve hedeflerini anlattılar. Sonradan öğrendik : Genel Meclis bazı spor kuruluşlarına ayırdığı yardımın ancak onda birine bu araştırma merkezine lâyık görmüş. Hayret ettim doğrusu. Bizler, bizleri bizlerden ziyade düşünen ilim adamlarına değer vermesini bilmiyoruz. Biraz gayrete gelmeliyiz...

Daha birkaç üyenin sohbetlerinden sonra yazılı dilekte bulunmaların takrirlerine geçildi :

Kongre Başkanlığına

İki sene önce emekli öğretmen Sayın Nureddin Ergin'in Adapazarı'ndaki sonradan verdiği metni "Merkez" ce "Arifiye Öğretmen Okulu Tarihçesi" adı altında neşredildi. Konferansta Öğretmen Okulumuzun bir Pedagoji Enstitüsü veya Fakültesi yapılması meselesi yürüyor mu? Yönetim Kurulu raporunda bir bilgi verilmiyor. Malûmat rica ederiz.

Sekiz imza

Kongre Riyaseti

Bundan önceki Kongremizde Vilâyetin hemen hemen bütün idarecileri gelmişlerdi. Bu kongrede yalnız Sayın Vali Muavini ile Halk Eğitim Merkezi Müdürünü görüyoruz. Kendilerine dâvetiye gönderilmedi mi? Soruyoruz.

Üç imza

Kongre Riyasetine

Sakarya'mızı tanıtan çok değerli onbeş kitabın hiç bir ilgi görmediğinden raporlarda şikâyet ediliyor. "Merkez", ne gibi satış propagandası yaptı? Yapsaydı ilgi görürdü, sanırım. Hiç bir gazetede ilân görmedik. Kongrece bir (Ekonomik işler) Komitesi kurulmasını teklif ederim.

Celâl Uçar

Kongre Reisliğine

Araştırmalarımıza Adapazarlı Üniversite taleccelerinin de katıldığını görüyor ve seviniyoruz. Acaba bu talebeler için İstanbul'daki Sakarya Yurdu inşaatı işi ile Derneğiniz meşgul olabilir mi?

İki imza

Kongre Divanına

Okunan İdare Raporu çok karamsardır. Halbuki 1965 Kuruluş yılı Raporu baştan başa ümit dolu idi. Bu ruh halinin sebepleri nelerdir? Tedavisi, tedbirleri hakkında İdare Heyeti ne düşünüyor? Fakültemizin yeni mezunları olarak bu raporun karamsarlık kaynağı olmasını, hayata şikâyetle atılacağı doğrusu arzu etmek idik.

Saygılarla.

12 imza

Sakarya Sosyal Araştırma Merkezi
Kongre Reisliğine
ADAPAZARI

1970 Kongresinin Adapazarı'mızda toplanmasını fırsat bilerek aşağıdaki hususun müzakere edilip karara bağlanmasını rica ederiz. Şöyle ki :

Memleketteki üniversite ihtiyacı gün geçtikçe artıyor. İstanbul'daki talebe yığmağının doğruduğu sosyal problemler şu son senelerde vahimleşmektedir. Bundan dolayı İstanbul Üniversitesi bazan büyüme imkânları için kendisine yakın vilâyet, kaza ve bucak merkezlerini gözönüne dahi almaktadır.

Bu durum karşısında Adapazarı ön safta dikkati çekiyor. Aşağıdaki imza sahiplerinin mensup olduğu İktisat Fakültesi yönünden Adapazarı'nda İstanbul Üniversitesine bağlı bir ikinci İktisat Fakültesi için son derece elverişli şartlar mevcuttur. Gerek Adapazarı Belediyesi, gerek Sakarya'daki diğer kaza ve bucak belediyeleri görüşmeler neticesinde bir teşebbüs ve müracaat olduğu takdirde her türlü ilgiyi göstereceklerini beyan etmişlerdir.

Bununla beraber ağır ağır adım atmak ve uzvî bir büyüme modelini gözönüne almak bakımından şimdilik yalnız böyle bir fakültenin birinci

sınıfı ile başlamak şıkkı da düşünülebilir. Bu suretle, Sakarya'da kurulacak birinci sınıfın süzgecinden geçen gençler tahsillerine İstanbul'da devam edebilirler. Böyle bir süzgeci gerekirse tasarladığımız (Sakarya İktisat Fakültesi) ikinci sınıfı için de düşünmek mümkündür. Soruşturmalarımıza göre Avrupa'daki ve Amerika'daki üniversite ve talebe meseleleri bu suretle bir belli merkezde yığınak olmaktan kurtarılıyorlar. Eğer bu tedrici gelişme İstanbul Üniversitesine bağlı ikinci İktisat Fakültesinin bütün sınıflarını olduğu gibi Sakarya Merkezinde vücuda getirmek imkânı da hâsıl olabilir.

Bu kayıt ve şartlarla hazırlığına hemen başlanması mümkün bir (Sakarya İktisat Fakültesi) nin öğretici kadrosu İstanbul'daki İktisat Fakültesinin öğretici zümresinden kolayca temin edilecektir. İstanbul Adapazarı, İstanbul - Arifiye trenlerinin elektrikleştirilmesi düşünülecek olursa, öğretici elemanların gidip gelmeleri her halde İstanbul'un bir semtinden ötekisine gitmekten daha kolay ve hasa süratli bir şekilde temin edilir. Sakaryalı olmayan gençler için bir talebe yurdu, çevremizin besleyici gıda vasıtaları, yaşayış şekilleri itibariyle Sakarya Merkezinde geçirecek talebe hayatı kültürel verimlilik yönünden çok daha tatmin edici olacak, yetişecek iktisatçı gençlik gelişmekte olan bir memleketin en çok gelişmeye elverişli bölgesi olan Sakarya'nın iktisadî ve içtimaî realiteleri içinde köklü bir bilgi elde edecektir. Hikâyelerini işittiğimiz Avrupa ve Amerika'nın üniversite hayatı büyük şehirlerden uzak CAMPUS larından birine güzel Sakaryamız bir numune verecektir.

Bu takririmizi işliyecek bir komitenin Kongre adına teşkil edilmesini saygılarımızla teklif ederim.

Güven Yalav
(İktisat Fak. mezunlarından)

Münir Kutluata
(İktisat Fak. mezunlarından)

S.S.A.M. nin 1970 Adapazarı Kongresi, klâsik usul dışına çıkarak, İdare Heyeti Raporlarından sonra, en sona bırakılması gerek Dilekleri ele aldı. Kongre Reisi, İdare heyetini konuşulanlar hakkına cevap vermeğe çağırdı .Bunun üzerine Fındıkoğlu, kürsüye geldi. Şifahî ve yazılı dilekleri birer birer şöyle cevaplandırdı :

Sayın Kongre Reisi ve Divanı üyeleri, muhterem dinleyiciler!

Bu seneki kongremizin Adapazarı'nda yapılması kararının çok isabetli olduğunu anlıyoruz. Zira, dâva ve düşüncelerimize ilgi beslendiğine şahit olduk. Bizlere kuvvet veren dilekler ileri sürüldü. Beklenen kalabalık dinleyiciden mahrum kaldık ise de, mevcut dinleyicilerin kalitesi ve

dikkatli'iği bizi son derece sevindirdi. Başta Kongre reis ve divanı olduğu halde hepinize teşekkür ederiz.

Şunu önceden söyliyelim ki, benim İdare Heyeti raporuna ilâve edecek bir sözüm yoktur. Durumumuzu açıkça sizlere arz etmiş bulunuyoruz. Yalnız şifahi ve yazılı beyan ve dilekleri cevaplandıracağım.

Önce şifahi olanları ele alıyorum.

I — Cahit Bey arkadaşımız alâka uyandıran düşünceler ileri sürdü. Çok doğru. İdare heyetinin ve umumiyetle "Merkez" in halka inmediğini beyan etti. Biz bu gibi tenkitleri iki yıl önce hissetmiş, hattâ duymuştuk. Zira, Sakarya için kurulmuş bir Dernek, ne diye İstanbul'da bulunuyor? Gelsin, halk arasına katılsın, ne diyeceği varsa buarda konuşsun. Karar verdik : Adapazarı'nda bir Şube kuralım. Kurduk. Hatta Cahit bey de bu Şubenin Reis Vekili seçildi. Demek ki, kendisinin de içinde bulunduğu Şube İdare Heyeti de halka inememiş. O halde bu hastalık umumî. Yani münevverlerin Dernekleri halkla el ele veremiyor. Yalnız dinî ve günlük siyâsî — biraz da spor ve saire — teşekküller gayelerine yönelebiliyorlar. Sosyoloji bakımından bu durum izah edilebilir amma, bu izahın bir faydası yok. Şubenin kurulmasından sonra yerleşmesini bekledik, hattâ, Merkezin İstanbul'dan Adapazarı'na naklini bile düşündük. Fakat Şube İdare Heyeti de takdir eder ki, halka inmek ve onunla elele vermek, ne bir merkez uzaklığı, ne de bir şube yakınlığı işidir. Adapazarı'na İstanbul merkezinden sık sık geldikçe müşahede ediyoruz : Halk tarafından dinî ve siyâsî mahiyetteki hareketler alâka ile karşılanıyor. Bu, halktaki bir çeşit dinamizmin ölçüsüdür ve bir mânada takdire lâyıktır. Fakat onun yanında *Ma'rifetullah*'ın insana ve sosyal realiteye in'ikasından başka bir şey olmıyan ciddi ilmî faaliyetlere maddî ve manevî faydaları sonra çok daha köklü olarak görülecek olan bilgi ve düşünce davranışlarına umumiyetle az gelişmiş veya gelişmekte olan memleketlerde alâka azdır ve ancak ısrarlı mücadelelerle kendine yer edinecektir. İlimin "Sağ" ı ve "Sol" u yoktur, ilim ancak ilim için yapılır, onun faydası bu zilmîyetle yetişmiş nesillerle elde edilir. Acele işin içine şeytanın karıştığını beyan eden halk hikmeti burada da ileri sürülebilir. Sırf ilim için safedilen faaliyet, biraz sonra meyvesini verecek, refaha ve medeniyete giden yola girilecek. Böyle derken Derneğimizin ve benzerlerinin din kayıtsızlığı ile hareket ettiği söylenemez. Dinî meseleler de ilmî cemiyetlerin dâvaları arasındadır. Meselâ, Din terbiyesi, Din ve İktisat, Dinî öğretim... gibi. Nitekim ekonomik mahiyetteki meselelerden sonra bu gibi manevî problemleri S.S.A.M. de ele alacaktır.

Cahit Bey, bundan başka S.S.A.M. nin adındaki “sosyal” ile alakalı bir beyanda bulundu ve halkın “Merkez” e alâkasızlığının galiba adında bu kelimenin bulunmasından ötürü olduğunu anlattı. Yalnız bu ihtimal, şundan bundan işittiklerine dayanıyor! “Sosyal” “sosyaliz”i uyandırıyor-muş! Doğrusu hayret! Eğer adından bu kelimeyi kaldırırsak, meselâ “içtimaî” gibi bir karşılık korsak, çok hayırlı olacak. Bence, dilde kelime ve hecelere ehemmiyet vermek “iskolastiklik” den başka bir şey değildir. İşçilerimize faydalı hizmeti dokunan bir teşkilâtın adında evvelce sadece “işçi” kelimesi vardı. Sonra bu faydalı teşkilâtın — meselâ İngiltere’de olduğu gibi — halka teşmili düşünüldü ve “İşçi” yerine “sosyal” kondu : *Sosyal Sigortalar*. Mamafih ille de “sosyal” kullanılsın diye ortada bir ısrar yoktur. Meselâ, benim de üyesi bulunduğum bir Derneğin adı “İçtimaî araştırmalar” dır. Temenni ederiz ki, Avukat arkadaşımız mesleği itibarile Sakarya’da dolaşırken bu safdillliği, yâni “sosyal” den sakat bir mantıkla “sosyalizm” e intikal eden hemşerilerin karanlık mantığını aydınlatır.

Müsaadenizle bu intikale benzeyen bir başka misali de ben anlattım. Vaktile bir şehirde kooperatifçilik hakkında konuşmaya dâvet edilmişdim. Toplantıdan sonra genç bir dinleyici geldi, beni buldu: “Efendim; bizim çevrede kooperatifden kuşkulanıyorlar. Diyorlar ki *kooperatif* kelimesinin başında da *komünizm* kelimesinin başında da (Ko) var. Siz ne dersiniz?” Önce şaşırđım, sonra güldüm. Gülümseme bu gibi hallerde bir devâ tesiri yapıyor. Bu vak’ayı bir başka yerde söz gelimi anlatmıştım. Birisi dedi ki : “Kooperatife İmece dersiniz yalnız tefsirden kurtulursunuz?” Acaba “sosyal” için ne demeli? Ortadan uydurmaca “Toplumsal” veya “soysal” da var!!

İkinci şifahî dilek sahibi Adapazarı Şubesi Reisi Nadir Lâtif beydir. Genel Meclis için söylediği memnuniyet vericidir. Fakat sonraları Genel Meclis’de bize sempati beslemeğe başlayacaktır, ümit edelim.

Üçüncü şifahî dilek sahibi, eski Arifiye Köy Enstitüsü, bugünkü Arifiye öğretmen okulu’nun ziraat öğretmeni Cengizhanoğlu Ali bey. Kendisi Sakarya’nın bir ziraat öğretim müessesesine ihtiyacına samimiyetle kanidir. Arifiye’deki mektep arazisi böyle bir teşebbüs için biçilmiş kaffan. S.S.A.M. inin ilk kuruluşundan beri Derneğimize sempatisini vakit vakit izhar eder. Bugün de aramıza katılıyor ve bütün Okul’u temsil ediyor. Kendisine, kendisi vasıtası ile Arifiye Okulu müdür ve öğretmenlerine ilgilerinden dolayı teşekkür ederiz.

Şimdi yazılı dileklere geçiyorum.

Türkiye Ziraatçiler Cemiyeti, bizim öteden beri düşündüğümüzü bir başka biçimde ele alıyor. Birleşmemiz, duyulan ihtiyacın şiddetini göstermeğe kâfi. Eski Valiniz, şimdi Niğde Milletvekili, çok sayın Naci Çerezçi, Adapazarı'na yakın bir Bucak Belediyesine ait araziye düşünülen Ziraat müessesesi için temin etmişti. Şunu da söyleyelim: bu gibi işler, biz de halk temayülü olmayınca, moda olan bir ifade ile bir "baskı" ya dayanmadıkça gerçekleşmiyor. Ankara'da oturan ve seçimlerden biraz sonra rahatlarını bulan teşriî organ mensupları, yani mebus ve senatörler, vakit vakit bu "baskı" lar karşısında kalmalıdırki harekete geçsinler.

S.S.A.M. İdare Heyeti Reisi Prof. Fındıkoğlu, dilek tenkit ve temennilere cevap veriyor.

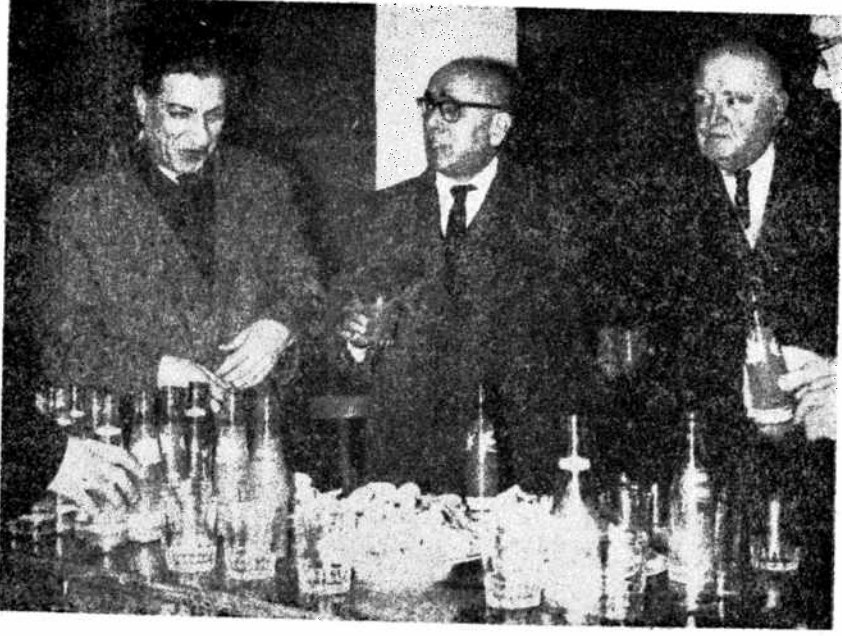
ve Devlet merkezindeki ilgili makamları işlerle ilgilendirsinler. Dahası var: sosyal yapımız icabı ekseriya birinci sınıf Devlet ve Hükümet adamlarının şahsi alakalarının çok tesiri oluyor. Meselâ Cumhurreisi Sayın Cevdet Sunay bildiğiniz gibi Trabzonlu. Fakat Vilâyetinizin damadı. Davalarınızla yakından ilgilenebilir, ancak takip şartı ile. Küçük ve mütevazî ölçüde bir Sakarya Pedagoji ve Ziraat Enstitü veya Fakültelerinin güzel

ve toprağı bereketli Sakaryamızda kurulması çok güç olmasa gerek. Bu teşebbüs, bazı tesislerin memlekette fantazi kabilinden filan veya falanın hatırı için yapılan teşebbüslere benzemez. Şahıslar önyak olabilirler, lakin bu teşebbüsler realitenin ihtiyacına terceman olurlar. Onun için Türkiye Ziraatçiler Cemiyeti Reisi Sabri Alnak'ın kongremizdeki temsilcisi Mumcuoğlu'nun bizlerle dava beraberliğı yapmaları çok sevindiricidir. S.S.A.M. kendilerine bu teşrik-i mesaiden dolayı teşekkürlerini sunar.

İkinci yazılı dilek, eski Kongrelerimizi hatırlatarak, neden kongrelerin gittikçe hararetini kaybettiğini soruyor. Yerinde bir sül. Bilmemki nasıl cevap verelim? Aceba şehrinizin Valisiz olmasından mı? Yahut S.S.A.M. nin pek işe yarar müsbet işler görmemesine karşı bir kayıtsızlık mı? Cevabı siz Sakaryalılara bırakmak daha doğru olacaktır.

Üçüncü dilek bizi sizlere şikâyet mahiyetinde. Elde şu kadar liralık, Sakaryayı bütün yönleriyle tanıtan kitaplar var. Fakat kimse almıyor. Kitap satma bir Ticaret işidir. Kitapları neşredenler, bunları birkaç kitapçıya dağıtmakla boşuna bekleniyorlar. Bir tüccar gibi hareket etmeli. Bu muhakeme yanlış değil. Ancak dilek sahibi boş durduğumuzu sanmakla aldanyor. Gazetelerde paralı veya parasız ilanlar. Hatta sayın bibliyografıyacı Türker Acaroğlu, bu kitaplardan sekiz kitabı ihtiva eden A serisini takdirkâr bir bibliyografik yazı ile tanıtmıştı. Daha başka gazetelerde, dergilerde de tanıtmaya neşriyatı. Sonra Adapazarı ticarethanelerini dolaşan, fakat eli boş dönen arkadaşlarımız! Hatta müesseselerinin reklamlarını neşriyatımızda bastıran, fakat sonradan ilân bedellerini senbolik olarak birkaç lira ile olsun karşılamıyan Adapazarı esnaf ve ticaret erbabı!! Hasılı kendimizden çok bahsetmeğı doğru bulmuyoruz. Gören gözler ve düşünen şuurular her şeyi bilirler. Bununla beraber İktisat Fakültesi mezunu, yani iktisadçı arkadaşımız Karasulu Celâl Uçarın dileğı üzerine bir (Ekonomik Komite) şimdi, bu kongrece seçilebilir. İlgisine teşekkür eder, seçilecek Komitenin yeni seçeceğiniz İdare Heyeti ile işbirliğı etmesini, anbarımızda bekliyen ve satılırsa S.S.A.M. ne 200,000 liralık bir gelir temin edebilecek olan kitapların elden çıkarılmasını temenni edelim. Bu arada Adapazarının Ana Caddesindeki Belediye ilân vitrinlerinin birinde bu neşriyatını sergilediğini de ilâve etmek isteriz. Ayrıca aylık bir gazetededen 500 adet satın almarak Sakaryamızın 500 e balığ olan köy ve kasabalarına dağıttığımızı, bu nüshalarda kitaplarımızı birkaç cümle ile tanıttıcı yazılarını bulunduğunu, fakat bir seneden beri okuyucudan hiç bir ses çıkmadığını da kaydetmek isteriz.

Dördüncü yazılı dilek İstanbuldaki Sakarya Talebe Yurdu inşaatı ile neden meşgul olmadığımızı soruyor. Bu maksat için kurulmuş Dernek bize müracaat ederse ilgileniriz.

Kongre Reisi Macit Öngen, İdare Heyeti azaları ile Büfede

Son uzun yazılı dilekte Sakaryanın umulan Pedagoji ve Ziraat Fakülteleri yanında bir de İktisat Enstitüsü veya Fakültesine de yer verilmesi temenni ediliyor. Belki Ziraat için görülen lüzum, bu temenniye eklenebilir. İstanbul Üniversitesi, kendi ağır ve taşınmaz yükünü hafifletmek için, Edirne de her Fakültenin adeta bir Şubesini açmağa kalkışmış, fakat sonradan bu hareket sönen bir balona dönmüştü. Takrir sahipleri, Edirne teşebbüsünü bilerek veya bilmiyerek, Sakarya'ya çeviriyorlar. Bu iş birkaç aydının tasavvuru ile yürütülemez. Bir "Cami" için veya bir "İmam Hatip Mektebi" için toplanan imanlı insanların psikolojisini layık ve dünyevi maksatlar için taşıyabilecek bir başka çeşit imanlı ve heyecanlı "insan"ların bir araya gelmesi her müşkili izale edebilir. Marifet "Cami" inşasına bağlı imanın bir başka çeşidinde toplanıyor. İflas etmiş olan Edirne Teşebbüsü'nün yerine Sakarya pekala geçebilir. Her ne kadar Yunanlı'nın Dedeağaç veya Selaniğine karşılık Edirne'de bir Üniver-

site nüvesinin atılması jeopolitik endişeleri de karşılayabilirdi. Bunu ayrıca ele almak mümkün ve hatta lâzım da. Fakat Marmara Bölgesi'nin orta noktasında, Sakarya'da kurulacak bir Nüve-Üniversite, iklimi ve tabii servetleri yönünden Türkiye'nin Tübingen (Almanya), yahut Grenoble (Fransa), Kent (İngiltere) i için bir hazırlık olabilir. Bütün bunlar için uhrevî endişelerden geri kalmıyacak bir dünyevî kaygının halk psikolojisinde belirmesi, kendisini önce Bölge, sonra Alt-Bölge ve Vilâyet içinde olgunlaştırdıktan sonra teşriî (yani uyandırılacak mebus ve senatörleri), sonra icraî (yani Valisi ve Belediye Reisi) vasıtalarla davaları olgun hale getirilmelidir.

Şifahi ve yazılı dilekler hakkında verdiğim izahattan dolayı gösterdiğim dikkate teşekkür ederken, gerek dilek sahiplerinin, gerekse dileksiz olup izahatım esnasında ilham tariki ile yeni dileklerde bulunmak isteyenleri cevaplandırmağa da hazır olduğunu söyleyerek konuşmama niyetim veriyorum.”

İstifa ene S.S.A.M. idare heyeti reisinin dileklere ait izahatını dinlenildiğini söyleyen Kongre reisi Macit Bey kongreye ayrılan müddetin fazlası ile dolduğunu, İstanbuldan Kongreye gelenlerin döneceklerini söyledi, dilek sahiplerinin “Merkez” ve Adapazarı Şubesiyle temasta bulunabileceklerini ilâve ederek gündemin seçim maddesine geçti. Gerek Merkez'in gerek Şubenin yönetim kurullarını, murakabe ve haysiyet encümenleri seçimi için on dakika aralık verildi ve bu arada hazırlanan büfeye davet edilen üyeler daha sonra seçimleri yaparak dağılmışlardır.

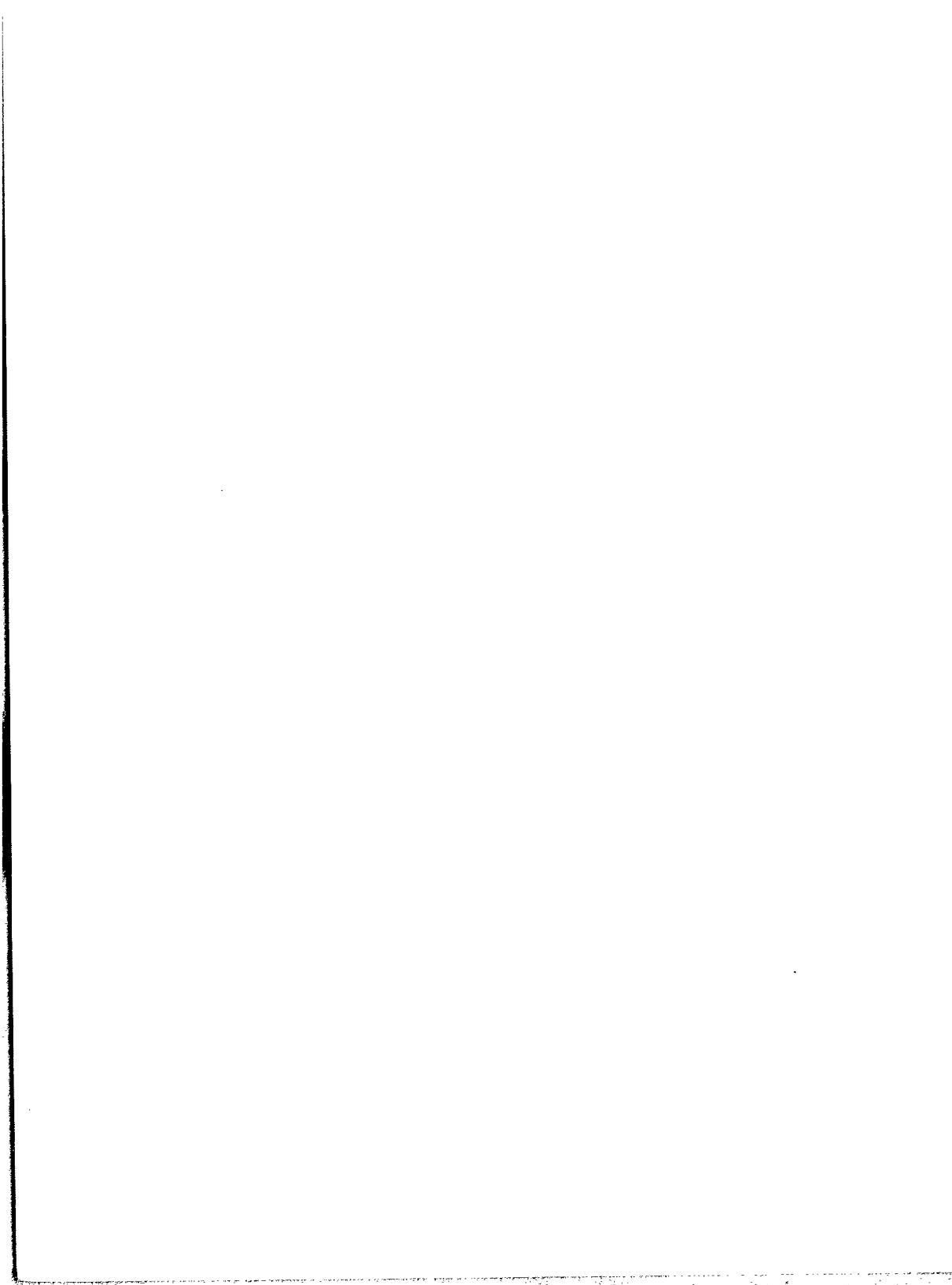
İşte “Araştırma Merkezi” nin kongresi ve hikâyesi. Bu hikâye, gerçek Üniversite Hoca ve Talebelerinin bir Vilâyet'imizin meseleleriyle “Üniversiteler dört duvar dışından çıkmıyorlar!” diyenlerin yanlış hükümlerinde aldandıklarını “Anadolu” yu unutmıyan ve gören Üniversite öğretici ve öğrencilerinin sayıları pek az da olsa mevcut olduğunu göstermektedir.

N O T :

Bu konferans Kongreye gelemeyen üyeler için İstanbul S.S.A.M. nde verilmiştir.

.....

Vertical line of text or markings on the left side of the page.